

Zempléni Múzsza

Mács József

Pataki diákok

Fiatal, sima arcú legényekről szól a történet. Üres zsebû, szegényes öltözetû és szerelmes szívû pataki diákokról. Regösökről, ahogy e tájon hívják őket: szupplikálókról. Két szál hegedûs és vagy tizenkét jótorkú énekes jelentette a pataki regösöket azon sáros, lucskos őszi napon, amikor bőrönddel a kezünkben nyakunkba vettük a Szárazvölgyet, amelyet Miskolctól Hidasnémetiig vázoltak fel az érdekes térképészek.

Az volt a feladatunk, hogy műsoros estéket adjunk, és pénzt gyűjtsünk az iskolának. Hát eleget is tettünk mi szíves-örömet az igazgatóság kívánságának, mert a kiszállás szabadsággal járt, és néha még egyébbel is a szemesebbjeinek: udvarlással, lányok csókjával.

Szikszó, Halmaj, Aszaló. Így következtek sorban az állomások. Gyalogosan, vonaton meg szekéren közlekedtünk a sáros falvak között.

Már Halmajon nagy fogadtatásban részesítettek.

A lelkek helybeli pásztora minden valamirevaló ivópoharát előteremtette, és órákig kóstoltatta velünk a termését. Nem is regösök voltunk mi azon az őszen, hanem borkóstolók.

Jókedvűen kászálódtunk fel az udvaron várakozó alsómérai szekérre, amelynek a gazdája ott bóbiskolt a lovak faránál.

Nótaszóval vonultunk ki a parókia udvaráról.

Én a kocsis mellé telepedtem. Mogorva ember volt, s kacskaringósra pödört bajusza mintha italtól ágaskodott volna. A lovai nem nagyon tisztelheték, mert csak poroszkáltak előtte, pedig nekünk délután ötre mindenáron célba kellett érnünk.

– Csapjon közibük, az istenért! – bíztattam a gazdát.

– Nem használ az semmit, ha közibük csapok, kérem, mert a rúd nem szalad, ezt tudhatná, ha pataki deák – jegyezte meg.

A lovak csendesen poroszkáltak, mert a gazda is úgy akarta, pedig nyugodtan elragadhatták volna a szekeret attól a hangos nótaszótól, amit társaim csaptak a hátunk mögött.

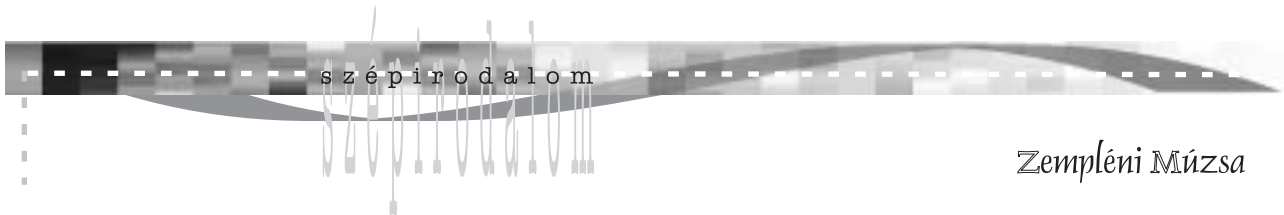
A kocsis nem szólított meg senkit, hogy „csendesebben!”, a lovait nézte egy-

2004. tél

58

kedvűen, meg rám vetett fürkészőn egy-egy pillantást. Majd előkerítette zsebéből a dohányzacskót, és megtömkölte a pipáját. Már jól ráfüstölt, amikor mondta:

- Jó dohány.
- Bóti?
- Akkor nem lenne jó. Akkor csak csipotka lenne. No, kóstolja meg hamar – nyújtotta a zacskót.
- Nincs pipám, köszönöm – hártottam el a szívességét.
- Van a zsebemben újságpapír.

Nem fogadkozhattam hát tovább, leszakítottam egy darabot az újságpapírból és beleszórtam a dohányt. Szippantottam belőle néhányat, de úgy elfogott a köhögés, hogy majd megfúltam.

Tetszett a kocsisnak a kahácsolásom, mert egyszerre megjött a kedve a beszélgetéshez meg a lovak csapkodásához.

- Szûzdohány. Ezt szereti a finánc.
- Honnan tudja olyan biztosan?
- Hát onnan, hogy mindig ez után szaglász.
- Pedig büdös, meg erős.
- Ha az embere gyenge.

Sunyin, ravaszul mosolygott a gyengeségemen, miközben többször is végigmért tapogatózó szemével.

- Mifélek az urak, ha szabad kérdezni?
- Regősök.
- Az is valami, azoknak is élni kell. Oszt most majd nálunk is regélnek?
- Hát, ha szerencsésen odaérünk.

Szóértőn bölintett, a pipát kivette a szájából, és a zsebébe süllyesztette. Aztán hátra-hátranézett, számba vette a zsibongó diákokat, és megszalajtott a lovakat.

Szemlátomást esteledett, bokrok, fák a réten, házak a dombok lábánál, mind elvesztették formájukat. Az idő ködöt szitált szüntelen, nedvesség és sár csapódott ránk a lovak patkójáról.

Az ember a szekér terhével a kultúrház elé kanyarodott, ahol egy sereg viháncoló gyerek meg néhány kíváncsibb természetű asszony várt az érkezésünkre. A diákok leugráltak, és a poggyászukat is leemelték a saroglyáról.

Nyújtottam a kezem búcsúzásra a gazdának, de nem fogadta el.
– Mi még találkozunk – mondta.

Zempléni Múzsza

s z é p i r o d a l o m

– Eljön?

– Eljöhetek. Aztán majd együtt hazabotorkálunk a setétben, mert én is fogadtam a házamhoz deákat.

Ezzel pöccintett egyet a kalapján, megcsapkodta a lovakat, gyorsan elszekerezett, én meg maradtam a barátaimmal, akik tódultak be a kultúrház öltözőjébe, és készülődtek szorgalmasan a bemutatkozásra. Nagy volt a tolongás a szűk öltözőben, s még nagyobb a lányok vására. Szép ruhában, szépen megigazított hajkoszorúval jöjjenek csak és foglaljanak helyet az első sorban. Cipőkopásért, ázásért, fázásért nekünk úgylis csak az a fizetség, hogy belepislanthatunk a lányok tükörfényes szemébe.

Öt óra körül visszatarthatatlanra nőtt az érdeklődésem. Odalopóztam a függöny nyílásához, és rányitottam szemem a népes publikumra. A kocsisunk kifent bajuszával és kabátja zsebéből kilógó pipaszárral ott feszített az első sorban, balján egy gömbölyű arcú, foncsíkos hajú, dióbarna szemű leányka – angyali szépség volt! Percekig lestem a lányt, műsor közben is csak őt fogtam aztán a szemem sugarába. Fogadkoztam magamban, hogy hazakísérem és megcsókolom, ha addig élek is, hiszen ő szintén rajtam felejtgeti ártatlan szemét. Műsorunk utolsó számánál nekem ajándékozott piruló mosolyával már nyíltan kifejezte rokonszenvét.

De hát a kocsis? Hátha azzal jár egy úton, szomszédja vagy keresztapja?

Lepergett az utolsó szám, és én fürgén ugrottam le a színpadról, mert a lány nem mozdult, a napnál is világosabb volt, hogy semmi kedve egyedül hazamenni. No, mentem is szaporán, odafurakodtam a kocsisunkhoz, nem azért, mintha vele lett volna dolgom, hanem mert a lány ott állt mellette.

– Szép műsor volt – állított meg dicséretével az ember. – Hiába, a pataki deákok aztán tudnak, kérem. Sokat olvastam én magukról a kalendáriumban.

Szembe dícsért, restelltem magam. A lány is elpirult az elismerő szavak hallatára. Észrevehette a gazda, hogy nem az ő kacskaringós bajuszát nézem olyan epedőn, mert sietett pótolni a mulasztást.

– Ez itt a lányom: Rózsi – mondta és sandán billentette felém a szemét.

Tenyerembe simítottam a lány kezét és szenvedélyesen, mohón szorítottam. Szívesen letérdepeltem volna elé, és szerelmes imádságot duruzsoltam volna, annyira tetszett. A végzet rendelte nekem Rózsit, azért oldódott meg az elszállásolásom is úgy, hogy az éjszakát egy fedél alatt töltsük.

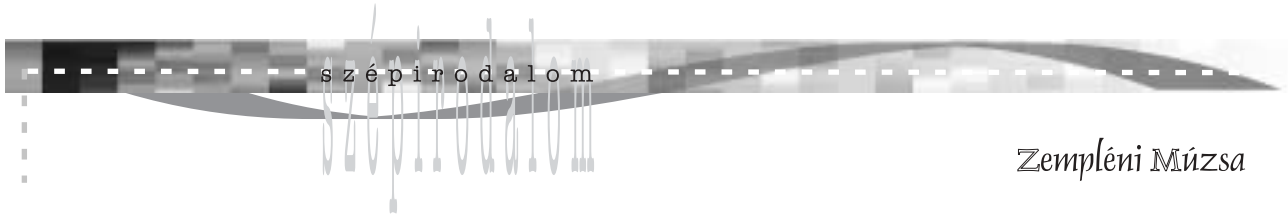
– No, elengedheti már a kezét. Nem kell őt vezetni. Hazatalál úgy is – hallottam a gazda hangját.

Elengedtem a lány kezét, és hármásban kiléptünk az éjszakába. Sötét volt és

2004. tél

60

sűrű köd, alig láttam az orromig. Küldtem előre az embert, hogy ismeri a járást, mi majd Rózsival megyünk utána. Nem egyezett bele az ajánlatomba, azt mondta, hogy én vagyok a vendég, nekem dukál elől járnom.

Mit tehettem, mentem előre, s kezdett bennem szomorú oldalára fordulni a világ.

Én elől jártam, az ember a sarkamban, Rózsi volt a sereghajtó.

Így mentünk egészen a templomig. Ott aztán ácsorgott egy ember, és annak dolga lehetett a kocsisunkkal, mert beszélította a házába. Elkövetkezett a nagy pillanat! Itt az idő, most vagy soha, nyilallt belém a gondolat!

Megragadtam Rózsi kezét, és néhányszor megcsókoltam. Védekezett és súgta a fülembe, hogy megláthatnak. Pedig olyan sötét volt, hogy egymást se láttuk. Haj, hogy kértem a mindenhatót, marasztalja még a gazdát a házban!

De nem hallgatta meg könyörgésemet, mert megjelent a gazda a kapuban, és indított bennünket hazafelé.

Cuppogattuk cipőnket a sárban, csaptuk libasorban a vizet, mert még vacsorázni kellett, és az idő későre járt. A falu legszélső házába invitált az ember, a takaros kis konyhába. Felesége a kórházban feküdt Miskolcon, a lány terített asztalt. Gyorsan túltettük magunkat a vacsorán, bor került elénk, iszogattunk jó sokáig, a lány meg a tűzhely mellé szerénykedett, nem vette le rólam a szemét.

– Aztán maguk miből élnek? – érdeklődött harmadik koccintás után a gazda.

– Miből? – rezzentem fel ábrándos gondolataimból.

– Ebből a regélésből?

– Ebből is.

– Akkor nem futja sokra.

– Ingyen csináljuk.

Töltött a poharakba, és arról kezdett beszélni nagy komótosan, hogy ingyen még a tyúkólját se igazítaná meg a szomszédjának. Mert hát aki dolgoztat, fizessen. Úgy van az rendjén. Nem engedtem fejtegetésekbe bocsátkozni, Rózsira tereltem figyelmét:

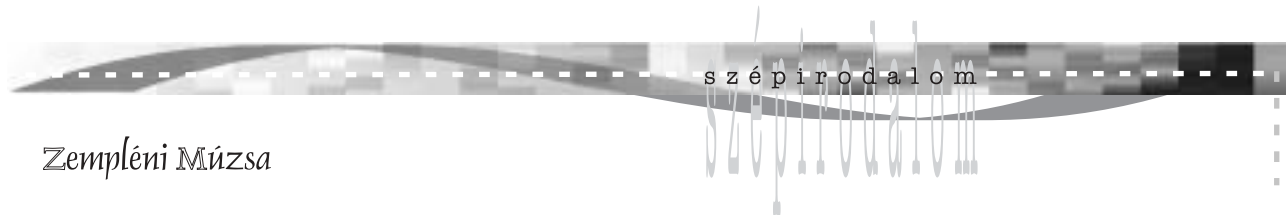
– Szép lánya van.

Megtömködté a pipáját, és a füst felhőjébe takarózott.

– Elég szép.

Elpihentette szemét a lányán, aki egy világért se nézett volna most fel, lehajtottta fejét.

– Neki is tetszett a műsor. Megérte az estét. Mondtam én elmenőben, ezeket

Zempléni Múzsza

megnézhetjük, ezek pataki deákok. Olvastam én magukról eleget a kalendáriumban.

– Mit olvasott rólunk?

– Hát azt, hogy tudják tenni a szépet, a lányokat hamarosan megbolondítják.

– Aztán Rózsit nem félti a deáktól?

– Őt nem kell félteni! Ő nem olyan. Elég hideg lány a pataki deáknak.

Felhörpintettük az utolsó pohár bort, és a kocsisunk megparancsolta Rózsinak, hogy vesse meg az ágyat.

– Hányat bontsak? – csengett a lány hangja.

– Csak kettőt.

Rózsi perdült a szobába, én meg maradtam a gazdával. Szívem majd kiugrott a helyéből. Mit jelentsen ez? Szállásadóm tudomásomra adja, hogy érti a deákat, kalendáriumot olvas és tudja, hogy ha lányos háznál van jelen, akkor elégséges két ágy is három embernek?

Rózsi hamar megtérült és bejelentette, hogy az ágy készen.

– No, mehetünk akkor – nógatott az ember.

Benyitottam az előszobába. Az ablaknál elbontott ágy várt, de én nem akartam észrevenni, csak mentem forró fejjel Rózsi után. De az ember nem tarthatta jónak az elgondolásomat, mert megszólított.

– Ez a deák ágya!

– Maga hol alszik?

– Én is itt a deákkal.

Rózsi még egy utolsó pillantást küldött az ajtóból, és eltűnt a hátsó szobában. Én meg álltam értetlenül az előszoba közepén.

– No, vetkezzen, mert ránk virrad – szólított megint a gazda, s a gúnyját letette a szék karjára.

Levetköztem és egykedvűen dobtam magam az ágy szélére.

– Szoruljon a falhoz. Majd én fekszem a szélre – utasított szigorúan. Kívánsága szerint cselekedtem.

– No, így jó lesz.

– Aztán miért lesz így jó?

– Hát csak. Ösmerem én magukat a kalendáriumból. Huncut a pataki deák. Mint az ördög. Gazdája őrizze, ha lány van a házban.

Ezt mondta akkurátusan, és elfújta a lámpát.

2004. tél

62

